

O'QITUVCHINING O'ZINI RIVOJLANTIRISHDAGI SAMARALI STRATEGIYALARI

*Andijon Davlat Pedagogika Instituti Pedagogika Va Psixologiya Kafedrası
O'Qituvchisi*

Sabirova Muxarramoy Nurbek qiz

*Andijon davlat pedagogika instituti Texnologik ta'lim yo'nalishi 302 guruh
talabasi*

Kamoldinova Dilafruz Valijon qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti Texnologik ta'lim yo'nalishi 302 guruh
talabasi*

Mirzayeva Nargiza Ibragimjanovna

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada o'qituvchining shaxsiy va kasbiy rivojlanishi uchun zarur bo'lgan samarali strategiyalar yoritilgan. O'qituvchilik kasbi doimiy izlanish va o'z ustida ishlashni talab qiladi. Shuning uchun maqolada uzluksiz ta'lim olish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, tajriba almashish, o'z-o'zini baholash va innovatsion yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilingan. Ushbu strategiyalar o'qituvchilarga o'z bilim va ko'nikmalarini oshirishga, ta'lim sifatini yaxshilashga va kasbiy mahoratini rivojlantirishga yordam beradi. Maqola zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchilarning doimiy o'sish va takomillashuvini ta'minlashga yo'naltirilgan.

KALIT SO'ZLAR: O'qituvchi, rivojlanish, malaka oshirish, zamonaviy texnologiyalar, tajriba almashish, innovatsiya, ta'lim sifati, kasbiy o'sish, pedagogika, motivatsiya.

Effective strategies of the teacher in self-development

Annotation: This article covers effective strategies necessary for the personal and professional development of the teacher. The teaching profession requires constant research and work on oneself. Therefore, the article analyzes the importance of continuing education, the use of modern technologies, the exchange of experience,

self-assessment and innovative approaches. These strategies help teachers improve their knowledge and skills, improve the quality of education, and develop their professional skills. The article is aimed at ensuring the continuous growth and improvement of teachers in the process of modern education.

KEYWORDS: *Teacher, development, professional development, modern technologies, exchange of experience, innovation, quality of education, professional growth, pedagogy, motivation.*

Эффективные стратегии саморазвития учителя

Аннотация: *В этой статье рассматриваются эффективные стратегии, необходимые для личного и профессионального развития учителя. Профессия учителя требует постоянного поиска и работы над собой. Поэтому в статье анализируется важность непрерывного образования, использования современных технологий, обмена опытом, самооценки и инновационных подходов. Эти стратегии помогают учителям улучшить свои знания и навыки, улучшить качество образования и развить профессиональные навыки. Статья направлена на обеспечение постоянного роста и совершенствования педагогов в современном образовательном процессе.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *Учитель, развитие, повышение квалификации, Современные технологии, обмен опытом, инновации, качество образования, профессиональный рост, педагогика, мотивация.*

Kirish

O'qituvchilik kasbi doimiy izlanish va rivojlanishni talab qiladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki innovatsiyalarni joriy etuvchi va shaxsiy rivojlanishga e'tibor qaratuvchi mutaxassis bo'lishi kerak. O'qituvchining o'zini rivojlantirishga yo'naltirilgan strategiyalari nafaqat uning shaxsiy o'sishi, balki ta'lim sifati uchun ham muhim ahamiyatga ega.

1. Uzluksiz o'qish va malaka oshirish

O'qituvchi doimiy ravishda yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim. Seminar, konferensiya, trening va onlayn kurslar bu borada eng samarali

usullardandir. Shuningdek, ilmiy adabiyotlarni o'qish va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishish ham katta ahamiyatga ega.

2. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim jarayoniga katta o'zgarishlar olib keldi. O'qituvchilar darslarda interaktiv ta'lim usullaridan foydalanishi, onlayn ta'lim platformalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini boyitishi mumkin.

3. Tajriba almashish va hamkorlik qilish

O'qituvchi o'z kasbiy mahoratini oshirish uchun boshqa pedagoglar bilan tajriba almashishi lozim. Metodik birlashmalarda ishtirok etish, ilmiy-amaliy konferensiyalarga qatnashish va dars kuzatuvlarini tashkil etish o'qituvchining rivojlanishiga xizmat qiladi.

4. O'z-o'zini baholash va tahlil qilish

Shaxsiy rivojlanish uchun o'z faoliyatini baholash va tahlil qilish muhimdir. O'qituvchi o'zining kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, ularni yaxshilash yo'llarini ishlab chiqishi lozim. Bu jarayonda o'quvchilarning fikr-mulohazalari ham katta ahamiyatga ega.

5. Innovatsiyalar va kreativ yondashuvlar

O'qituvchilar ta'lim jarayoniga yangicha yondashuvlarni joriy etishlari lozim. Loyihaviy ta'lim, problemali ta'lim metodlari va gamifikatsiya elementlaridan foydalanish darslarni yanada qiziqarli va samarali qiladi.

6. Stressni boshqarish va motivatsiyani oshirish

Kasbiy rivojlanishning muhim jihatlaridan biri stressni boshqarish va psixologik barqarorlikni saqlashdir. O'qituvchi o'zining ish vaqti hamda shaxsiy hayoti o'rtasidagi muvozanatni saqlashga harakat qilishi kerak. Motivatsiyani oshirish uchun o'z yutuqlarini baholab borish va yangi maqsadlar qo'yish foydalidir.

Asosiy qisim

Hozirgi vaqtda jamiyat shaxsning ijro faoliyatiga tayyorligidan qoniqishi mumkin emas, buning natijasida u har bir bitiruvchini yosh avlod kelajagi uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olishga yo'naltiradi. Shuning uchun kelajakdagi

o'qituvchi shaxsining kasbiy o'zini o'zi rivojlantirish masalalari, uning o'zini rivojlantirishga tayyorligi bugungi kunda zamonaviy ta'lim nazariyasi va amaliyotida muhim ahamiyatga ega.

O'qituvchining pedagogik malakasini oshirish zarurati O'zbekiston ta'lim siyosatining asosiy vazifasidan kelib chiqadi. Ta'limning fundamentalligini saqlab qolish, shaxs, jamiyat va davlatning hozirgi va istiqboldagi ehtiyojlariga mos kelishi asosida zamonaviy sifatga erishish zamonaviy pedagogik hamjamiyatning ustuvor vazifasiga aylanib bormoqda. Ko'rinib turibdiki, ta'lim sifatining natijasi o'qituvchi shaxsi, uni doimiy ravishda takomillashtirib borish, kasbiy mahorat darajasini oshirish zarurati bilan bog'liq.

Oliy ta'lim muassasasida o'qish jarayoni kelajakdagi mutaxassisning hayoti va dunyoqarashini belgilaydi, universitet devorlarida ilmiy va pedagogik bilimlarga qiziqish, ularni doimiy ravishda yangilashga tayyorlik, o'z faoliyatini pedagogika fanining rivojlanish darajasiga moslashtirish qobiliyatini shakllantirish kerak [1].

Binobarin, shaxsning rivojlanishi va shakllanishi jarayonlarining o'zaro bog'liqligi va o'zaro bog'liqligini aniqlash, kasbiy tayyorgarlik darajasini doimiy ravishda takomillashtirishga tayyorlik va boshqalar dolzarb bo'lib qolmoqda. Zamonaviy psixologik-pedagogik nazariyalar va gumanistik ta'lim kontsepsiyasini tahlil qilish (A.G.Asmolov, I.B.Kotova, A.B.Petrovskiy, V.A.Petrovskiy, V.I.Slobodchikov, D.I.Feldshteyn, E.H.Shianov va boshqalar) bo'lajak o'qituvchi shaxsining o'zini o'zi rivojlantirish va o'zini takomillashtirish jarayonlarini o'rganish zarurligini tasdiqlaydi.

B.G.Ananyev, K.A.Abulxanova-Slavskaya, L.I.Antsiferova, C.Vygotskiy, A.N.Leontiev, A.R.Luriya, B.C.Muxina, S.L.Rubinshteyn, L.N.Rojina, A.A.Smironov, A.B.Suvorov va boshqalarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, shaxsning o'zini o'zi rivojlantirish usullari va usullarini o'zlashtirish murakkab va ziddiyatli, vaqt o'tishi bilan cho'zilgan jarayon. Shu bilan birga, uni amalga oshirishning eng muhim shartlari. bu shaxs va uning atrofidagi dunyoning muvozanati va uyg'unligiga ongli intilish, o'z shaxsiyatini yaxshilashga tayyorlik, qaror qabul qilish qobiliyati, ularni jamiyat ehtiyojlari bilan o'lchash va boshqalar.

O'qituvchilarni kasbiy o'z-o'zini rivojlantirishga tayyorlash muayyan tashqi va ichki sharoitlar yaratilganda amalga oshiriladi. Asosiy tashqi omillardan biri - aniq ishlab chiqilgan dastur asosida kasbiy o'z-o'zini rivojlantirishga tayyorgarlik jarayonini amalga oshirish bo'lib, ushbu dastur quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi:

- maqsad (kasbiy faoliyatning individual uslubini yaratishga hissa qo'shadigan va

- o'z-o'zini bilish va kasbiy o'zini-o'zi takomillashtirish vositasi bo'lgan kasbiy o'zini

- o'zi rivojlantirish);

- mazmun (kasbiy o'zini o'zi tashkil etuvchi kasbiy bilimlar tizimini shakllantirishni, o'qituvchilarning rivojlanishi va uni amalga oshirish uchun zarur

- bo'lgan amaliy ko'nikmalar);

- tashkiliy va faollik (kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga tayyorgarlik darajasini oshirishga qaratilgan kasbiy tayyorgarlik shakllari, usullari va vositalari);

- diagnostika (diagnostika majmuasi o'qituvchilarning kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga tayyorlik darajasi va mualliflik dasturi).

Ichki omil esa kelajakdagi o'qituvchining kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga tayyorligini shakllantirishdir

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga tayyorligi mezonlari quyidagilardir: shaxsning kasbiy yo'nalishi, kasbiy o'zini o'zi rivojlantirish qobiliyati, refleksli ko'nikmalarni rivojlantirish.

V.G.Maralov o'z-o'zini rivojlantirish xususiyatlarini o'z ichiga oladi: hayotiy faoliyat maqsadlarni belgilash, faoliyat va inson xatti-harakatlarining doimiy jarayoni sifatida; shaxs faoliyati; o'z-o'zini anglashning rivojlanish darajasi, o'zini o'zi bilish qobiliyati . K.Y.Vazina o'z-o'zini rivojlantirishda aks ettirishni ustuvor deb biladi va o'z-o'zini rivojlantirishning aks ettiruvchi texnologiyasini taklif qiladi . E.F.Zeer shaxsni rivojlantiruvchi kasbiy ta'limning kontseptual qoidalarini shakllantirdi. Ular orasida biz o'z-o'zini rivojlantirish jihatidan eng muhimlarini ajratib ko'rsatdik:

- 1) talabaning shaxsiy va kasbiy rivojlanishi asosiy maqsad sifatida qaraladi;
- 2) talabaning o'zi ham ta'limotni o'zi yaratadi;
- 3) ta'lim standartining mazmuni maqsadni emas, balki ta'lim vositasini tavsiflaydi;
- 4) o'qituvchilar va talabalarning hamkorligi kasbiy o'quv jarayonini to'liq tashkil etishning kalitidir.

Pedagogik ta'lim tizimida hozirgi holatida yuqoridagi qoidalar to'g'ri aks etmaydi. Hali ham bilimga, ta'lim mazmunining nazariy tarkibiy qismiga ustuvorlik beriladi, bitiruvchilar pedagogik kasbga intilmaydilar, amaliy ishlarda etarli ko'nikmalarga ega emaslar, talabalarni rivojlantirish va o'z-o'zini rivojlantirish muammolarini hal qilishga tayyor emaslar. Ko'pgina tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, o'rganishga an'anaviy yondashuv o'z pozitsiyalarining mustahkamligini saqlab qolishda davom etmoqda. Ta'lim jarayonini isloh qilish ko'pincha o'qituvchilarning inertsiasini bilan cheklanadi, chunki yangi yondashuvlardan foydalanish, talabalarning kasbiy o'zini o'zi rivojlantirish uchun sharoit yaratish o'qituvchilardan faoliyat strategiyasini qayta ko'rib chiqishni, kasbiy xulq-atvorning mavjud stereotiplaridan voz kechishni talab qiladi

Xulosa

O'qituvchining shaxsiy rivojlanishi ta'lim sifati va o'quvchilarning bilim darajasiga bevosita ta'sir qiladi. Shuning uchun ham uzluksiz o'qish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, tajriba almashish va o'z-o'zini baholash kabi strategiyalar o'qituvchilar uchun asosiy yo'nalishlar bo'lib qolishi lozim. Zamonaviy ta'lim jarayonida doimiy rivojlanish muvaffaqiyat kalitidir

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. А.М.Ахмедова. Педагогические условия профессионального саморазвития личности будущего учителя. Автореферат ВАК РФ 13.00.08, 2007
2. Маралов В.Г. Основы самопознания и саморазвития. М.: Академия, 2002. 256 с.
3. Бордовский Г.А. Особенности развития современного педагогического образования // Педагогика. 2010. № 5. С. 59-66.

4. Зеер Э.Ф. Личностно-развивающие технологии начального профессионального образования. М.: Академия, 2010. 176 с.
5. Данилюк А.Я. Принципы модернизации педагогического образования // Педагогика. 2010. № 5. С. 37-46.
6. Андреев В.И. Педагогика высшей школы: инновационно-прогностический курс. Казань: Центр инновационных технологий. 2005. 500 с.
7. М.У.Курбанов. Таълим-Тарбия Жараёни Самарадорлигини Оширишда Педагогик Жамоани Бошқаришнинг Ўзига Хос Хусусиятлари. Academic research in educational sciences 4. 2023
8. M.U.Kurbanov. Creation of modern school management in countries of economic transition and analysis of professional competencies of school leaders. International Journal of Early Childhood Special Education. Volume 14 Issue 8. 2022